

Vychovatelské Listy.

Hlas učitelů katolicky smýšlejících.

Ve všech věcech sebe samého vydávej za příklad dobrých skutků,
v učení, v celosti, ve vážnosti. Tit. 2, 7.

Valná hromada Katol. spolku českého učitelstva
na Moravě,

konaná v Brně dne 2. listopadu 1901.

Kdybychom napsali, že účastenství bylo četné, jak se to pravidelně ve zprávách o schůzích děje, lhali bychom. Sešlo se nás jen hrstka, a v té většinu měly dámy vždy horlivé. Proč ostatní nepřišli? Omluvu by uvedl asi každý z nich, jisto jest však, že někteří nemohli a jiní nechtěli. Tak neohrožených a statečných duší, jež by klidně stály v divokém příboji vln protináboženského třestění, založeného na planých hypotesách, je dosud přece jen málo. Bezpříkladný a nestoudný terrorismus, jenž jest největším nepřítelem svobody, docílil opravdu nemalých výsledků. Tomu se nelze diviti. — Kdo veřejně vystoupí jako člen katolického spolku učitelského, nejen že zbavuje se tím činem všech přátel, nýbrž zároveň vzbuzuje si na všech stranách množství bezohledných nepřátel. Jsou bohudíky dosud vychovatelé mládeže, kteří zachovali si pevnou víru a křesťanský názor světový, ale apoštolů myšlenky křesťanské je přece jen málo. To však nás nikterak neodstrašuje, nýbrž povzbuzuje spíše náš hlouček k tím větší horlivosti. Pozorujeme-li jen poněkud dějiny lidstva, vidíme, že pravda hlásána byla vždy od nepatrné a potlačované menšiny a přece vždycky zvítězila. Proto čest zmužilým!

Ve schůzi, jež trvala plně čtyři hodiny, projednáno bylo mnoho věcí důležitých, z nichž nejvýznamnější podáváme veřejnosti. Již zápis o předešlé valné schůzi obsahuje tolik zajímavostí, že neváháme jej předložit čtenářům »Vychovatelských Listů«.

Zápis o valné hromadě Katolického spolku českého učitelstva na Moravě, konané dne 27. srpna 1900 na posv. Velehradě. Milý duch bratrství a upřímnosti, jakož i vážného uvědomění svých cílů vane v každé schůzi Katolického spolku českého učitelstva na Moravě. Tak bylo i 27. srpna r. 1900 na posv. Velehradě. Sjelo se týž den 51 učitelů a učitelek, členů spolku, přes to, že týž den konány exercitie v Přerově.

Před 10. hodinou dopol. shromáždili se účastníci ve chrámu Páně, kdež vdp. asesor a děkan Vychodil obětoval mši sv., by Bůh dal zdaru snahám učitelstva katolického. Po mši sv. konala se slavnostní schůze v místnostech katolického spolku čtenářského u Heroldů.

Předseda spolku p. Jos. M. Kadlčák zahájiv jednání, představil poslance dp. Fr. Webra, faráře z Milotic, starého bojovníka za práva lidu českého a zastance učitelstva. Po té oznamuje pořádek schůze, poukazuje k tomu, že schůze koná se na oslavu 70. narozenin J. V. císaře a krále

Františka Josefa a na oslavu jubilea encykliky papeže Lva XIII. »Grande munus.«

Potom udělil slovo vdp. asesoru Vychodilovi, jenž promluvil o »kulturním významu sv. Cyrilla a Methoděje.« Znameníť tento znalec otázky Cyrillo-Methodějské dovedil, odvolávaje se k odpovědi biskupa srěmského Strossmayera na okružník »Grande munus«, že sv. bratři Solunští položili základ náboženského vzdělání národa slovanského, že byli však také průkopníky vzdělanosti světské, neboť vynalezli písmo slovanské, zavedli liturgii slovanskou, položili základ k uměním. Nadšený ctitel sv. bratří pak vybědnuł shromážděné učitelstvo, aby vždy hrdě hlásilo se k víře Cyrillo-Methodějské a skončil slovy: »Nezhyne rod, jenž věřit neustane.«

Po té promluvil vdp. poslanec Weber »o ideji Cyrillo-Methodějské«, a poukázal na to, že nezáleží idea ta pouze v přilnutí k víře katolické, nýbrž i k přilnutí k vlastnímu národu, v lásce k jazyku svému. Pravil mezi jiným: »Nestačí zpívat: »Já jsem Slovan s duší, s tělem,« nýbrž třeba jest to vyznávati veřejně. Rovněž nestačí o sobě tvrditi: »Já jsem katolík«, avšak na veřejnosti toho nechtít ukázati. Řeč svou končil slovy: Jen tenkrát, když se řídití budeme v životě těmito zásadami, stane se Morava chrámem, do něhož spěchati bude každý Slovan a u hrobky Methodovy svorně zanotí stomillionový národ slovanský: »Bože, chválíme Tebe!« — Krásná, úchvatná tato řeč starého vlastence způsobila mezi posluchačstvem mocný dojem, takže volání »slávy« a pochvaly nemělo ani konce.

Předseda pan Kadlčák děkuje řečníku, zmínil se o dlouholeté činnosti vdp. poslance Webra a jeho výdatné přízni k učitelstvu a škole a přednesl přítomným návrh jednatele spolku Jana F. Kořínka, aby vdp. poslanec Weber jmenován byl čestným členem spolku, a s jásotem jednomyslně přijato a oslavenci ihned odevzdán vkusně provedený diplom. Sl. učitelka Teresie Holánková za učitelky, které dlely na »exercitiích« v Přerově, velmi dojemně oslavenci blahopřála.

Pan předseda poukázal na velikou přízeň v knížecí štědrost, jakou spolku projevil Jeho Excel. nejdůstojnější pan kníže-arcibiskup a navrhl, aby zvláštní deputace budoucího předsednictví Jeho Milost požádala o převzetí protektorátu, což za hlučného potlesku bylo schváleno a přijato.

Když přítomný host, zástupce katolické strany národní na Moravě, vlep. dr. Mořic Hruban o úkolu katolického učitelstva v životě národním úchvatně promluvil a účinnou mravní podporu snah katolického učitelstva přislíbil, skončeno dopolední jednání.

Odpoledne o půl 3. hod. pokračováno ve schůzi a jednáno bylo o záležitostech spolkových. Jednatel spolku, p. Jan F. Kořínek, přečetl zápis o minulé valné hromadě a podal zprávu o činnosti spolku za třetí rok jeho činnosti; tyto jednomyslně a jednohlasně schváleny.

Po přečtení došlých pozdravných přípisů a telegramů vzpomenuto bylo členů zemřelých, jimž povstáním vzdána čest.

Zprávu odboru redakčního podal pan Alois Adamec. Usneseno, by orgán spolku »Vychovatelské Listy« počaly se vydávati 1. lednem 1901. Redakce svěřena p. Al. Adamcovi, odbor. učitelé z Ivančic, administraci velmi ochotně přijaly horlivé členky spolku, slečny učitelky z Brna. — Zprávu o »Učitelské Zádruze« podal starosta její pan Jan F. Kořínek. Zpráva ta, doložena číselnými dáty, způsobila velmi příjemné překvapení. Usneseno, aby sirotčí fond, který dle schválených účtů měl 3395 K, byl uložen v »Učitelské Zádruze«.

Sl. Holánková pak podala zprávu pokladniční, jakož i výkaz o stavu jmění sirotčího fondu. Oboji schváleno a slečně pokladní vysloveny díky

a uznání za řádné a svědomité vedení pokladny, předsednictvu i výboru uděleno absolutorium.

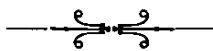
Do výboru na nastávající tříletí zvoleni: pan Josef Apetaur, slečna Marie Hoffmannova, slč. Teresie Holánková, pan Fr. Drobný, pan Jos. M. Kadlčák, pan Jan F. Kořínek, p. Josef Kalvoda, slč. Hedvika Rubrova, vlp. P. Karel Tiray, pan Jan Všetěčka, pan Rost. Třískala, náhradníky slč. Marie Jiříčková, slč. Ema Brychtova, p. Ladislav Valoušek a pan P. Jan Kovář. — Do redakčního odboru zvoleni: p. Kadlčák, p. P. Kovář, slč. Marie Hoffmannová, p. Apetaur a p. Adamec, kterýž jmenován redaktorem řídícím.

Návrh předsedy spolku pana Kadlčáka, aby spolek přistoupil k jednotě lidumilů na Moravě jako samostatný odbor byl valnou hromadou přijat a schválen.

Za delegáta spolku ku sjezdu »Vlasti« v Praze zvolen odborník pan Josef Vencour, jemuž usnesení valné hromady do Prahy oznámeno bylo telegraficky.

Ku konci vyzval předseda přítomné, aby si byli všichni vědomi svých povinností a tyto vždy vážně vykonávali, tak aby rodičové ubezpečeni byli, že děti dobrému vychování svěřili.

Provoláním »slávy« Jeho Svatosti papeži Lvu XIII. a Jeho Veličenstvu císaři a králi schůze skončena. *Jan F. Kořínek, t. č. jednatel spolku.*

Biskup lavantský Antonín Martin Slomšek,

veliký vychovatel slovinský.

(H. R-ý.)

(Pokračování.)

Jako na Bizelsku tak i na novém působišti svém nedaleko Celje ve farnosti Novocerkovské Slomšek rychle zdomácněl. Ke svým novým věřícím tím větší přilnul láskou, jelikož pozoroval, že jsou velmi zbožní, ctnostní a bohabojní. Byla to vzorná farnost, na níž dlouho sobě později vzpomínal. I tam pilně skládal básně, zejména příležitostné, jednak aby lidu duševní jeho slíbenou stravu poskytoval, jednak aby sobě chvíli ukrátil.

Netřeba ani připomínati, že i na tomto působišti setkala se Slomšekova pastýřská činnost s úspěchem neobyčejným. Jeho sláva a dobrá pověst kazatelská pronikla až do sídla jeho církevních představených do Sv. Ondřeje. Byl to zejména biskup Ignát Fr. Zimmermann, jenž nejvíce o činnost kaplana Slomšeka se zajímal a velmi sobě přál Slomšeka vyššímu cíli určit, kdyby býval tento chtěl. Domníval se, že vždycky zůstane kaplanem, netoužil po hodnostech ani vyznamenáních jsa šťasten a spokojen, když jen dílo jeho dobře se mu dařilo. »Pokora byla jeho družkou a spokojenost jeho paní«.

Však výslovnému rozkazu svého biskupa protiviti se nemohl. Když ho týž ustanovil r. 1829. spirituálem v kněžském semeništi celoveckém, opustil Slomšek poslušně svoji novocerkovskou kaplátku a odebral se do Celovce.

Hodnost spirituála v ústavech bohosloveckých nepřináší těm, kdož jí vyznamenání jsou, ani pohodlí ani dobrého bydla. Mát býti spirituál duchovním bezprostředním vůdcem potomních kněží. Jaký bývá spirituál, takoví bývají většinou i kněží. Z toho patrně, že musí býti spirituál nejen mužem zbožným a charakterním, ale i bezvadným. Těmito svými vlastnostmi musí svým svěřencům imponovati. Jen tak získá si jejich

naprostou důvěru a neobmezenou oddanost. On má býti v pravdě jejich duchovním otcem, jemuž oni zase na vzájem svoje srdce otevírají a se svými obtížemi se svěřují. On vyučuje bohoslovce svatým obřadům, a vykládá jejich význam a sám jest jim živým všeho toho příkladem.

Tím stal se svým bohoslovcům také Antonín Martin Slomšek. Čekatelé stavu kněžského, když zvěděli, kdo bude jejich spirituálem, velice se na něho těšili, avšak on sám s obavou do Celovce přicházel. Nelekal se snad obtíží tohoto úřadu, ale domníval se ve své vzácné pokoře, že takové důvěry, kterou mu jeho biskup tím jmenováním na jevo dal, není hoden. Ukázalo se však brzo, že nemohl ani vhodnějšího muže biskup pro úřad tento vybrati. Spiritual Slomšek tak přesvědčivě a tak dojemně budoucím kněžím ve svých rozjímáních k srdci mluvil, že za největší neštěstí pokládal sobě ten, kdo buď pro churavost aneb jinou příčinu rozjímáním přítomen býti nemohl. Slova Slomšekova byla hojivým lékem na každou ránu srdce. Mistrným způsobem obrátil domýšlivé neb nadané pokoře, pozvedl trpící neb bázlivé k důvěře v Boha a v sebe, ve všech pak zažehnul svatý zápal nadšení pro Boží pravdy a Boží království.

Zbožná bratrstva a duchovní družstva doporučoval jim jako ochrannou hráz proti cizácké nevěře a rouhání, dobře pamětliv jsa slov: »Kde dva shromáždění jsou ve jménu mém, jsem já uprostřed nich«.

Slomšek věděl, jaký význam má pro lid škola, která jest místem lidské budoucnosti. Do školy chodí budoucí obec, budoucí dorost národa. Kdo má školu ve své moci, má ve své moci i národ. Proto velmi těžko nesl, že tak málo škol v jeho vlasti bylo a kde byly, ještě i ty na mnoze byly německé. Byly osady, kde lidé vůbec neuměli psáti ani čísti, jsouce s takovými věcmi odkázáni úplně na své duchovní. A duchovenstvo, zvláště bylo-li slovinské národnosti, z větší části pochopilo, jaký úkol sám sebou do rukou se mu podává, a proto se ho směle chopilo. Slomšek sám vyšel z takové školy, přál tedy škole z celého srdce, klada za svatou povinnost svým bohoslovcům, aby školy si všímali, kde není, ji dle Pražnikarova způsobu zřídili, jí nezanedbávali a do školy svědomitě se připravovali. Jen tehdy učení je bude těšiti, jim se však také bude dařiti, budou-li napřed už doma věděti, čemu a jak ve škole své učiti mají.

Aby učení zajímavějším bylo a rozmanitějším, doporučoval Slomšek cvičení písní duchovních i světských.

Zpěvu byl Slomšek přítelem velikým. Sám velmi pěkně zpíval, vyznal se v hudbě na piano a housle, čemuž už jako gymnasista se naučil.

A když knězem se stal, ani tehdy zpěvu se nezrekl. — Pěstoval jej na Bizelsku a v Celovci ještě dále ve zpěvu a hudbě se zdokonaloval. Soudil, že zpěvu každému jest potřeba, zvláště pak knězi. Vždyť musí zpívati každou neděli slavnou mši svatou a rovněž při pohřbu jest mu zpěvu potřebí. Zpěv a hudba člověka povznáší nade všednost, a kdo jiný má býti nad ni povznesen ne-li kněz! Zpěvem neb hudbou si konečně kněz zpříjemní a ukrátí mnohou chvíli, kdo právě ničeho na práci nemá.

Slomšek v semináři sám shromáždňoval bohoslovce ve volných chvílích ku cvičením ve zpěvu. Zpíval s nimi s takovým záplem, že hravě překonali obtíže, které některým z prvu poznávání not činilo. Navykli si posléze zpěvu tak, že ho některý den těžce postrádali.

Ne menší péči věnoval Slomšek řečnickému vzdělání svých bohoslovců, říkáje, že kněz, chce-li zdatně působiti, musí svůj jazyk ve své moci míti. Daru řeči užívati mu jest téměř v každém směru jeho činnosti: na kazatelně, ve zpovědnici, ve škole i mezi lidem. Proto především nutno, aby znal řeč těch, jimž slovo Boží hlásati má.

Leč tu naskytly se Slomšekovi obtíže, kterých nečekal. Dokud v bohosloví sám byl, z vůle představených vyučoval svoje druhy řeči slovinské a to s velikou horlivostí a nemalým úspěchem. Však když seminář opustil a kaplanem se stal, za nedlouho celá věc opět usnula, takže zase jevila se citelná potřeba, chuť ke studiu jazyka slovinského znova oživiti. Slomšek jako spirituál opět chopil se práce oné. Dvakrát za týden svolával si dobrovolné posluchače k sobě a učil je správně slovinsky mluvíti a kázati. Ze Slovinců nechybilo v těch hodinách ani jediného, ba i Němci rádi slovinské řeči od Slomška se učili.

Tato působnost uvedla Slomška nutně na dráhu spisovatelskou, kterouž největších zásluh o svůj národ sobě získal. Aby bohoslovci snadněji slovinsky se naučili, sepsal k jejich potřebě učebnici slovinského jazyka, kterouž po několik let jim sám diktoval; opisy tyto putovaly z ruky do ruky, z krajiny do krajiny, všude jsouce nedočkavě očekávány, sháněny a rozmnožovány. Speciálně pro bohoslovce sestavil znamenitou »Homiletiku« (cvičení v posvátném řečnictví).

Pro lid sepsal dvě knihy ceny neobyčejné »Šťastná pouť života«, pro mládence, kteráž do smrti Slomškovy čtvrtého vydání se dočkala a pro panny »Křesťanské panenství«, jež do Slomškovy smrti sedmkrát byla vydána. Spis druhý obsahuje na každý den roku dojemná čtení ze života znamenitých svatých a světic Božích, kteráž od bohoslovců Slomškových k tomu cíli byla sestavena.

Pro děti sepsal Slomšek rovněž několik cenných knih jako: »Pěkná vypravování pro děti«, »Kratochvilné povídky dětem ku poučení«, »Sedm nových vypravování pro děti«, »Martin, mladý poustevník«, »Pěkný dárek pro mladé lidi« a »Dvě krásné věci pro malé děti«.

Jak z uvedených názvů patrně, věnoval Slomšek nemalou pozornost dětem i mládeži, oceňuje jejich důležitost pro národ slovinský.

Za pomoci svých bohoslovců a gymnasijského profesora v Celovcu, Matěje Ahacelja, sebral Slomšek všechny »Písňe po Korutansku a Štyrsku známé«, čímž nehynoucí postavil si pomník v dějinách literatury slovinské. Z počátku měl veliké nepříjemnosti s nakladateli. Žádný nechtěl jeho spisů svým nákladem vydati, vymlouvajíce se, že slovinských knih nikdo nečte, ba ani čísti neumí. Byl tedy nucen svým vlastním nákladem je dáti tisknouti. Jakmile však dostaly se do lidu, již neobyčejná byla po nich poptávka, takže vícekrát musely býti tištěny. Již nebylo třeba, aby je Slomšek svým nákladem vydával, nakladatelé sami o jejich vydání tak říkajíc se rvali. Od té doby již neodvážili se tvrditi, že by slovinských knih nikdo nečetl. Tak povznesl Slomšek úctu ke slovinským knihám.

Aby slovinskému lidu tím více mohl prospěti, založil v Celovcu zvláštní »Literární družstvo«. V bytě nadšeného národovce profesora Ahacelja scházeli se jednou týdně přátelé slovinského národa, vzájemně se poučovali a na vydané někde knihy upozorňovali. Starší dle potřeby upravovali, obsahem i formou zdokonalovali. Ne jedna kniha nová v »Literárním družstvu« jejich původ vzala. Slomšek byl všem rádcem přechočným, takže všichni členové družstva se jeho vedení bez odporu poddávali. V krátkém čase rozléta se pověst o družstvu po celém Celovci, získávajíce nových členů. Přicházelo i mnoho úředníků německých a prosili, aby směli schůzím družstva býti přítomni. A když jim přístup ochotně byl povolen, učili se od Slomška pilně slovinskému jazyku, jsouce přesvědčeni, že není jim možno obejít se bez řeči toho lidu, k jehož dobru rozličnými úřady pověřeni jsou.

Samo ministerstvo ukázalo se družstvu Slomškovu uznalým. Dovolilo mu totiž, aby směl Slomšek vydávati úředníkům německým, kteří

u něho slovinsky se učili, vysvědčení, že mocni jsou slovinského jazyka. Vysvědčením těm byla propůjčena platnost i veřejná.

Podivným jest, jak taktně Slomšek se svými německými posluchači v »Literárním družstvu« zacházel. Neustupoval nikterak ani on ani jiní slovenští členové družstva od svých posvátných tradic národních, i před německými hostmi vystupovali jako rozhodní, svému národu přející vlastenci a přece nebyli nenáviděni, nýbrž váženi a vyhledáváni. Ve svém vlastenectví nezapomínali, že jsou katolickými křesťany, byli spravedliví a uznali i k německé národnosti. Nechtěli, aby jejich národ panoval nad druhým na úkor druhého, nýbrž žádali, aby jen pokojně vedle druhého národa žil, se rozvíjel sobě ku zdaru, ale nikoliv druhým ku škodě. — Jejich spravedlivé a křesťanské vlastenectví vynutilo jim úctu i u nepřátelů a bylo příčinou mnohého úspěchu národa slovenského.

Takové bylo působení Slomšekovo ve školním roce. Jakmile nadešly prázdniny a horké dny zapudily mnoho členů »Literárního družstva« na venkov, vzal i Slomšek poutnickou hůl do ruky a vydal se na cesty. — Nevedla ho k tomu touha po zábavě anebo po nějakých radovánkách, nýbrž touha po dalším sebevzdělání. Nespokojil se, že o slavných památkách umění stavitelského neb sochařského četl a věděl, chtěl je vlastníma očima viděti a jejich kráse se podívat. Cestoval rád a vždycky se zásobou papíru, na němž si zaznamenával, co kde zajímavého spatřil nebo slyšel.

Věda, že není pravým vlastencem, kdo po cizině peníze utrácí, své pak vlasti dokonale nezná, procestoval křížem krážem rodné Štýrsko, pak Korutany a Krajinu, sídla národa slovenského a pak navštívil bratrské Hrvaty v jich trojjediném království.

Když Slovany poznal, obrátil se do Rakous a na delší dobu do Solnohradu. Na těchto cestách chodil skoro všude pěšky, jednak, že nebylo tak pohodlných jako nyní různých prostředků komunikačních, jednak proto, že řídil se zásadou, že taková cesta nejlépe prospívá duši i tělu. Mnoho se zachovalo jeho poznámek z cest, jež potom také tiskem vydal aneb ve svých spisech použil. Na svých cestách navštěvoval také znamenité muže slovenské: v Mariboru mladého spisovatele Murkota, v Řečici básníka Lipolda a v Lublani slavného básníka slovenského Prešerna, s nímž tam také upřímně uzavřel přátelství.

O přátelství platí latinské přísloví: »To přátelství jest nejlepší, které slučuje podobnost mravů.« — A taková podobnost byla mezi oběma do jisté míry.

Jak srovnává je v »Dom in Svet« L. XIII., štev. 23. l. 1900, str. 706. (Dr. E. L.) narodili se oba velicí synové národa slovenského jednoho a téhož roku 1800. Oba byli dětmi prostičkých rodičů venkovských, v obou dřímajícího genia probudil katolický kněz, přivedl je do škol jako zahradník přesazuje něžné kvítka na lepší záhonek, aby lépe rostlo a rychleji se rozvílo.

Slomšek a Prešern byli oba básníci, leč nestejného rázu. Prešern na mládí své pohlíží okem smutným. Již ve mládí vypil kalich radostí téměř až do dna, takže ve věku mužném zůstala jen hořká příchuť ztraceného mládí. Slomšek naopak od mládí již spěje pozvolna ku poznání vyšších ideálů dobra a pravdy, nevyčerpal se, nýbrž zachoval si jasnou a klidnou mysl až do pozdního věku. Ve stáří rád vzpomínal na svoje dětství i mládí a podivno, ještě ve stáří skládal miloučké, cituplné básničky pro mládež, v nichž celá jeho čistá duše i hluboký cit se jeví. Speciálně lyrický cit slovenský jeví se u Prešerna opravdovějším, což však nikterak duchu Slomšekovi na újmu není.

Prešern byl mužem více citu, za to Slomšek byl mužem činů, což dokázal nejlépe v bouřlivém roce 1848. Tu nejen zachránil lidu svému víru, on pozvedl i národnost; sjednotil totiž jihoštyrské Slovence a vychoval národu svému celou řadu kněží, nadšených bojovníků a ochránců víry i národnosti.

Oproti Prešernovi byl Slomšek výtečným řečníkem, rozumným vychovatelem a znamenitým politikem.

I přes některé rozlišné vlastnosti bylo přátelství mezi Slomškem a Prešernem pevné: oba svým mlékem kojila Poesie, oběma společnou byla matka — Sláva.

Nespokojil se však jenom návštěvami slovenských spisovatelů, nýbrž toužil poznati i chorvatské. Za jedné jeho cesty podařilo se mu to v Záhlřebě, kdež přičiněním horlivého vlastence dr. Ljudevita Gaja ustavila se jednota na obranu jazyka chorvatského proti maďarským násilnostem, čítající v sobě zástupce národa chorvatského z vlastního Chorvatska, Slavonie, ale také Dalmacie. — Nesmírné nadšení způsobil přechod Slovence Slomška mezi shromážděné Hrvaty. Znali jeho jméno, znali jeho nezištné skutky, jimiž národ svůj už tak pozvedl, přivítali v něm svého předchůdce v obraně zájmů národních a také horlivého pomocníka. Slomšek cítil se mezi svými šťasten a oni šťastni byli, že on mezi ně zavítal.

Na svých cestách nezapomněl ani na rodný Slom ve farnosti poničevské. Leč tam mnoho se změnilo, tak že by se tam ani nebyl poznal. Lidé k němu se již neznali, zapomněli na něho a domu Božímu se pro neshodu se svým duchovním správcem poněkud vyhýbali. Divné pocity zmocnily se Slomška, když do dlouhé době zase sloužil mši svatou na místě, kde u oltáře dříve býval ministrantem. Časové se mění a lidé s nimi.

Slomšek byl bystrozrakým pozorovatelem nejen krás přírodních, ale i osudů lidských. Na cestách mnoho viděl, mnoho zkusil, o všem tom přemýšlel a ze všeho čerpal pro sebe i jiné cenné poučení.

Zajímavá jsou jeho slova, kterými své zkušenosti v prvním svém cestopise pronáší.*)

1. »Všude na světě, kam slunko štědre paprsky seje, žijí lidé šťastně a spokojeně s tím, co mají, dokud lepšího nepoznají. — Šťasten však jest jenom ten, kdo málo má potřeb a kdo od mladých let cvičil se v sebezapírání.«
2. Čím úrodnější je země, tím lenivějšími jsou obyčejně její obyvatelé . . .
3. Jací jsou představení, takoví bývají podřízení; učitel se pozná po svém žáku . . .
4. Dobře jest doma, kdo má domov . . .
5. Všichni lidé, dobří i zlí, jsou našimi učiteli; oni nás učí, jakými máme, tito, jakými nesmíme býti. Celý svět, ať krásný, ať nepěkný, jest nám otevřenou knihou, ve které snadno paběrkujeme po potřebných poučeních.

Čím více Slomšek mezi lidem cestoval, tím více toužil po tom, aby mezi lid mohl se vrátiti. I jako spirituál byl spokojen, však zdálo se mu, že užitečným bude svému národu v církvi, bude-li žíti mezi prostým lidem na venkově. Vždyť na venkově se narodil, svého původu nikdy nezapřel a po venkově -- velmi toužil. Jakmile sebe menší fara někde byla uprázdňena, chtěl se o ni hlásiti a měli mnoho práce vymlouvati mu jeho přátelé, co si bez něho v «Literárním družstvu» počnou.

Leč jeho úmysl byl pevný; jeho důvěrný přítel, professor Ahacelj, znal dobře příčinu, proč Slomšek touží po venkově. Měl mnoho knih roze-

*) Knezoškoč lavantinski Anton Martin Slomšek. |Spisal Dr. Anton Medved. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu r. 1900, str. 44. (Úryvky.)

psaných a času ve městě se mu nedostávalo, aby je mohl dokončiti a svému národu odevzdati. Zvláště slovenských škol, jak je poznal, se mu zzelelo; chtěl je povznést, aby tím povznesl lid.

Přání jeho se mu konečně r. 1838 dle srdce vyplnilo. Když se uprázdnila smrtí oblíbeného faráře a děkana Josefa Račiče, fara Vuzenice při Dravě ve Štyrsku, podal o ni žádost a nedlouho na to mezi prostým lidem, jádrem národa slovenského ve Štyrsku, stal se farářem a děkanem ve Vuzenici.

(Pokračování přístě.)

O vychování dívčím.

(Část sedmá.)

8. Zvláště jest zameziti všecky řeči, spisy a příležitosti, jež k nečistým představám svádějí, aneb dítky na genitálie by upozorniti mohly. Nutno jest mysl dítek od pohlavních ústrojí odvracet, ne však, jak mnozí chtějí, vysvětlováním jich užitku. poučováním o jejich důležitosti na ně dítky upozorňovati, je dítkám zajímavými činiti. Jisto jest, že čím více by pozornost dítek ku genitáliím směřovala, tím spíše možno tu pud pohlavní vzbuditi. Mám za to, že netřeba hochům a dívkám před 14. rokem čeho o plození vykládati; děvčata buďtež však ve 13.—14. roce učitelkou neb matkou opatrně o menstruaci poučena, by nepřišla pro neznalost věci na scestí, aneb neupadla do nemoci, nešetříce předpisů, jež jim v době menstruace jest zachovávat.

Pak-li kde jinde, obzvláště platí zde přísloví: »Verba movent, exempla trahunt«. Rodiče bedlivý dejtež pozor na chůvy, děvečky, domácí a všecky společníky dítek, by zlým příkladem nebyli svedeni jejich miláckové.

9. Obrazotvornost dítek nestauř se nečistou; nebudiž drážděna, jak dříve řečeno, řečí, příkladem, též ne obrazem a četbou! Ke skutečnému obcování druží se obcování ideální. Toho dostává se naší mládeži četbou spisů. Tu zasluhují povšimnutí slova Herbartova: Všechny vymyšlené, veliké a znamenité charaktery, všecka líčení světa neviinného a obcování blažených jsou celkem jen pokusy, aby naznačily člověka v jeho dokonalosti. Volme nejpodarilejší z těchto pokusů a ostatní spousty spisů nechme nepovšimnuty.«

Četba románů nebudiž dětem dovolena. Jsou-li špatné romány se svým mělkým, oslazeným, přehnaným, psychologicky nepravým, ano i nemravným obsahem jedem pro mládež, jsou jím i romány lepšího druhu, neboť přesahují svým obsahem dětský obzor, a pohřížení se do líčených poměrů v románu vyvolává předčasnou dospělost, která bývá mládeži na velkou škodu. Předčasná dospělost probouzí se čtením milostných poměrů, o jaké v žádném románu není nouze. Tuším, že netřeba vypočítávati podobné spisy — upozorniti dlužno na romány pro děti, jež jsou namnoze výtahy z románů pro dospělé, z nichž však mnoho se ponechává, co pro děti se nehodí. Nejvhodnější četbou pro mládež jsou cestopisy, knihy přírodovědecké a životopisy znamenitých mužů. V posledních vyvíjí se před očima dítěte jasně vykreslený obraz znamenité osoby a postup, jak se u ní mravní síla vyvíjela; četba o takých mužích probouzí mravní sílu v srdci čtenáře a pobádá jej, aby si sám také tak vznešený cíl vytknul. Četbou cestopisů a knih přírodovědeckých budí se ve čtenáři láska k světu Pánu, k lidem, k vlasti, ku vědám, moudrá láska k sobě samu, k přírodě a konečně uměním. — A že tiskem šíří se nemravnost, uznávají také mužové a listy na stanovisku svobodomyšlném trvající. Tak uveřejnil na př. prof. J. Wotta v »Oesterr. Mittelschule« přednášku o vlivu školy na pohlavní

poblouzení mládeže a mezi jiným pravil: Mnoho zla způsobily jistě různé, až neslušně zobecnělé, allegorické polonahé ženské figury na titulních listech mnohých knih a časopisů. Kupte si dnes cokoliv, ať v lékárně, či u cukráře nebo v trafice, všude zabalí Vám zboží do papíru pomalovaného nahými a zpolo vysvlečenými ženskými postavami v nejrozmanitějších polohách. Pohleďte na plakáty cirkův a různých zvěřinců, nic nevypadlo tak skoupě, jako ať hořejšek či dolejšek oděvů všelikých těch krasojedek a krotitelek. Jakmile byla fantazie mládeže tím způsobem probuzena, najde mnohá kniha s obscenními obrázky, jaké dnes nesvědčitá a ziskuchtivá nakladatelstva hromadně a za babku prodávají, svého kupce a neunavného čtenáře, jenž s největší dychtivostí hltá jejich obsah a pozoruje hnusné ty obrázky až do přesycení. — Četba různých literárních šmejdů, neslušné hovory, obraty, nadávky a posuňky dospělých, mnohé kresby a nápisy na stěnách a štítech, výtvary to mravně spustlých ničemů, návštěva mnohých divadelních kusů, znemravňují rovněž značnou měrou. Z uvedeného, tuším, jest patrno, že za daných poměrů, v nichž jsme nuceni žít, jest naprosto nemožno, uchrániti děti všeho toho, čím by pohlavní pud, fantazie podrážděna a neslušné myšlenky vyvolány býti mohly. — Chceme-li v tomto směru vychovávat mládež dle požadavku doby, jest nám přiměřeným způsobem nad ní bděti a poučovat ji při každé příležitosti se vyskytnuvší, aby nezašla na mravní a duševní scestí.«

10. Nikter k nelze schvalovati, pakliže dívky účastní se zábav divadelních představení pořádaných pro dospělé, docela již ne v místnostech uzavřených a za doby večerní. Vzduch v uzavřených místnostech tu výparem a dýcháním mnoha lidí, tu prachem a kouřem tabákovým valně se zuečišťuje. Dítě déle trvajícím pobytem a nazíráním se znavuje, potí, dostaví se žízeň, která studenými nápoji se zapuzuje, a pak při největší opatrnosti padne tu mnohdy slovo nevhodné, choulostivé pro dítě.

I nynějšími bídnými, zkaženými loutkovými divadly podřívají se kořínky útlé květin ky mravnosti. S potěšením lze zaznamenati, že »Národopisná společnost československá v Praze« ujímá se pokleslého loutkářství k tomu pracujíc, aby staré loutkové hry i jiné hry básnicky se zpracovaly pro loutková divadla k ušlechťení zábav venkovské mládeže.

11. Navádějme záhy dívky ku zbožnosti, ctnosti vůbec. Náš arcivučitel Komenský radí, aby všecko naše konání od pobožnosti počínalo a k ní po celou dobu zřetel obrácen byl; jiný pak pěvec náš pje: »Kdo zbožně se modlívá, síly k ctnosti nabývá.« Vzácná tu rada našeho Komenského: »Jako snáze jest oheň uhasiti v jiskře, než se rozhoří a jako snáze jest vyčistiti od koukole obilí, když růsti počíná, tak i snáze jest pobožnost vstípniti v srdce lidské dřívě, než se ono marnostmi nějakými zanese a zaplaví.«

(Pokračování příště).

Jak vzpomíná moje matička na svého učitele.

Chodila jsem do školy do 12 let, potom mně maminka zemřela a nastal strastiplný život. V mém rodišti byla škola dvojtřídní; my jsme jí říkaly malá a velká škola. Ve velké škole učil pan rector, jmenoval se Karel Paráček. K němu jsem chodila 3 roky. Náš pan rector byl člověk dokonalý, my děti jsme ho milovaly. Každý měl k němu neobmezenou důvěru. Na hodné děti byl tak dobrý, jako nejlepší matka. Co nám řekl, měli jsme za svatou pravdu.

Jednoho jitra přišla jsem do školy, a moje sousedka v lavici mně vypravovala, že se narodil antikrist a že nás všecky zabije. Tak prý řekl

její tatínek. Měla jsem právě nové šaty kartounové a těšila jsem se, až je ponejprv obleku. Ach, to jsem plakala, že jich nosit nebudu, a v tom pan rector přišel. — Když se mne tázal, proč pláču, plakala jsem ještě více. Dověděv se od jiných, oč jde, řekl: »To není pravda.« A já jsem byla hned upokojena.

Když po prázdninách začínalo vyučování, nebyl by náš dobrý učitel ani za nic začal v pátek. Věřil, že pátek je nešťastný den. Divno, že muž tak dokonalý, měl tuto slabost. Denně po modlitbě učil nás náboženství a pak ostatním předmětům. Všem učil důkladně. Němčině učil jako nepovinnému předmětu za malou odměnu od 11 do 12 hodin každý den.

A jak svědomitě a bedlivě učil! Každého měl stejně rád, jen když byl hodný. Když v zimě byly veliké vánice sněhové, dal každému, kdo do školy přišel, pěkný obrázek a smával se: »No vidíte, nejste z cukru ani z perníku a nerozmoknete.« Radost měl, že jsme se čteně sešli. Když trestal, nikdy se nerozhněval. Vždycky zachovával klid, ale byl přísný, nic neslušného nikdy neprominul. Proto jsme ho milovali, ale bázeň jsme před ním měli velikou.

Jen jednou se rozhněval. — Přišel do školy pan děkan a pravil, že jistého chlapce ve škole nikdy nevidí. Pan rector poslal proň, a poslíček vrátil se hned se vzkazem otcovým, že chlapce do školy posílat nebude, poněvadž se tam ničemu nenaučí. Tu náš svědomitý učitel přece se rozčilil, ruce spínal a volal: »Bože, to je vděčnost!« Ani jsme nedýchali, když jsme jej viděli v tom rozechvění.

Platu měl na rok dvacetník (byly tři do zlatky) od dítěte. Předpisy nám psal za 2 krejcary šajnu, násobilku za krejcar. Péra nám opravoval zdarma. Na předpisy psal velmi krásné průpovědi z knihy Sirachovy a z knihy Moudrosti.

Ve Vánoce chodíval po koledě. Někteří velmi se naň těšili, ale jiní i dvěře před ním zamkli, a na tom nebylo dosti. Ještě mu i spílali.

Nesnadno říci, kolik práce pilný muž ten vykonal. Mimo školu byl obecním písařem, děvčata učil kostelnímu zpěvu, ani v neděli neměl pokoje! Byly opakovací hodiny. A přece velkého uznání nedocházel. Za to my, jeho odchovanci, s největší láskou naň vzpomínáme. Zemřel 9. března 1865 na zánět mozku. Všecka čest buď jeho památce! A.

Lanžhot a Kostice.

(Hejtmanství Hodonín, soudní okres Břeclava.)

Črta z vycházky.

Dne 8. srpna 1901 v poledne kráčela naše dámská společnost, vedená panem nadučitelem Kobrem z Břeclavy uprášenou silnicí do Lanžhota. — Mnohý snad z laskavých čtenářů zná tamnější krajinu, aneb dokonce brodil se tu již někdy až po kostky drobným, křemenitým pískem, pomysli si: »To vybra'y si dámy málo zajímavou krajinu.«

Ale, kdo se zajímá o naše moravské národní výšivky, koho těší naše krásné národní ornamenty barvami vykreslené aneb na velikonočních vajících (kraslicích) umělou rukou vyrýsované, komu se zalíbilo ukázati se o národní nějaké slavnosti v našich uvědomělých městech v kroji čistě národním: tomu Lanžhot, Kostice, Tvrdonice, Týnec a j. nejsou neznámy. Jsou jmenovaná místa krajními body paprsků národního našeho umění od pradávna!

Již před 50 lety a ještě dříve bylo spojení Lanžhota s Vídní velmi živé. Muži pracovali doma i na poli a ženy vyšívaly hedvábím a zlatem do předních obchodů vídeňských. (Ovšem slovanský původ vyšívek, kde a jak možno bylo, se zamlčoval.)

Vzorů Lanžhotských vydáno ve sbírce Ant. Waltrové a H. Němcové, roz. Tiché, hezky mnoho a všechny tak převzácně krásné.

Což divu, že byly jsme nadšeny, když na rovině mezi stromy zřely jsme městys Lanžhot a přivítali nás pan nadučitel Folprecht a pan Folprecht ml.

Cesta nám rychle uběhla a za krátko prohlédaly jsme Lanžhotské palmety vymalované kol oken a nade dveřmi mnohých domů.

Konečně odpočaly jsme si o půl 3. hodině v hostinci při obědě, kam přinesla paní nadučitelová Folprechtová svou bohatou sbírku vyšívek, rožky, tacle, obojky, kapesníky a pod. černým, hnědočerveným neb žlutým hedvábím vyšité.

Na všech vzorech střed nebo roh tvořila tak zvaná Lanžhotská palma. Nemohly jsme se na ně dost nadívat a nadívati se krásným ornamentům, jakož i vzácnému jich provedení. Zajisté ne mnoho dam, které rády vyšívají, dovedou tak krásně, jemně vyšívati, ne to, aby je předstihly!

I včelín jsme v hostinské zahradě uviděly se starodávnými špalky, který velikému pokroku ve včelařství ve zdejší, lukami a tedy i včelí pastvou bohaté krajině neodpovídal.

Škoda, že již asi po 2 hodinách ubíral se náš průvod silnicí dále do Kostic, přifařených do Tvrdonic, kde nás uvítal pan předseda místní rady školní, Chalúpka. — Pan nadučitel Fiala nám k vůli uspořádal výstavku starých penízů, vyšívek a svých nejmilejších »střep.« z minulého, t. j. z XVIII. a XIX. století.

Vzácná keramická sbírka páně nadučitelova málo má sobě rovných a pan nadučitel Fiala znám jest jako znalec těchto starožitností. Má nejvíce talíře, plítké mísy, džbány a žbánečky. Viděla jsem sbírku »starožitných památek umění hrncířského« ve Vyškově a mohu tvrditi, že sbírka Kostická je podobná. (Takových sbírek máme dosud málo a málo jich bývá povšimnuto. — Asi před 15 lety přinesl kterýsi ročník »Světozora« obrázky slovácké majoliky ze sbírek dra. Fanderlíka.)

Že pan nadučitel vystavil ve třídě na jedné straně staré mísy, talíře a džbány, a na druhé zase vyšívky, nic není podivno. Viděti tytéž ornamenty vyšité na oděvu a zase vymalované některým dovedným hrncířem před 100 i 200 lety.

V zajímavé přednášce vysvětlil nám pan nadučitel Fiala, že umění hrncířské bylo již na Moravě v XVI. století velmi pěstováno. Za krátko bylo na Moravě a v Uh. Slovensku několik znamenitých dílen hrncířských, kolem Jihlavy, u Vyškova — z těch má pan nadučitel velmi málo, avšak přece některé džbány — více však ze Stupavy, na spodní straně značka v inicialce ST provedená, a někde u slováckého Nového Města mnoho červeně malovaných se značkou B L, = Boleráz.

Odkud které zboží pochází, poznati též:

i. dle vzorů. Týž duch národní, který učil naše dívky a ženy umělou rukou vyšívati jablíčka, tulipány, srdéčka, hrozny, karafiáty, ptáčky, vedl ruku malíře džbánů a talířů, aby kreslil obrázky z našeho kvítí a z našeho lidu.

Naše majolika není původem národní, pochází vlastně z Italie, kde ji pěstovala v XVI. věku hlavně rodina »della Robia«. Proto také tak značná podoba našich džbánů s italskými. Ano, některé mají formu vskutku úplně antickou.

I talíře a mísy mají podobu a vzhled italských, jen že motivy italské renaissance jsou zaměněny našimi ornamenty hanáckými, slováckými a valašskými.

2. dle barev. V každé dílně vyráběli hrnčíři svoje zvláštní barvy, na př. na vyškovském zboží převládá vždy barva modrá se žlutou. Na malovaných krajích i hnědá, zelená a fialová se objeví, ale červená nikdy. Tu znali jen ve dvou zde jmenovaných dílnách.

Podivme se dovednosti tehdejších hrnčířů, když na polo vypáleném džbáně jemně vykreslil vzory emailovými barvami tak, aby se při pálení v peci nerozlily!

Těž prohlédly jsme výkresy žáků z vyšších ročníků podle vzorů těch kreslené, — a byly ku podivu věrně nápodobený!

Ve vyšívkách jsou v Kosticích podobné vzory, jako v Lanžhotě, ale bez palmet. Starší práce lépe se nám líbily, než novější, kde byly již voleny ku provedení moderní nyní barvy hedvábí pracího v různých barvách a odstínech v možných a nemožných kombinacích, takže byla to namnoze až nevkusná strakatina. — Starší práce za to jsou vyšívány pouze jednou, nejvyš dvojí barvou, čímž vzor lépe vynikne.

Ve sbírce peněz má pan nadučitel vzácné památky až z X. století. Nejvíce peněz: je z válek francouzských.

Pak zavedl nás pan nadučitel do některých chaloupek, abychom viděly ještě malby našich žen; kol oken hned na ulici samé jablíčko, samý tulipán a v domě zas nad každými dveřmi, ano i v komíně nad otevřeným ohnískem. — Na statcích bohatých sedláků toho neviděti, to je už »také starosvětské«.

Potom jsme šly se poděkovat panu starostovi a panu předsedovi místní školní rady a jeho švarná dcerka, Maryša, se zpěvem a s velikou kyticí v ruce vyprovodila nás až do Tvidonic.*)

Marie Jirůčková.

Zprávy.

Cisarské díky. Předseda katol. spolku českého učitelstva na Moravě zaslal blahopřání k zasnoubení Její c. a kr. Výsosti nejjasnější paní arcikněžny Alžběty Marie. Na telegram ten došel následující přípis: »Na základě přípisu kabinetní kanceláře Jeho c. a kr. apoštolského Veličenstva ze dne 21. října 1901, čís 604. cor. vyslovuje se z Nejvyššího rozkazu Katolickému spolku českého učitelstva na Moravě za blahopřání projevené o příležitosti zasnoubení Její c. a kr. Výsosti nejjasnější paní arcikněžny Alžběty Marie Nejvyšší dík« — kterýž radostně členstvu spolku sděluje předseda.

Říšská rada. Poslanci Choc a Černý podali interpelaci, že zemská školní rada vydala nařízení pro střední školy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, aby každé pololetí vypracován byl alespoň jeden úkol na dynastické thema, poslanec Černý, proč nebyl k sankci předložen zákon českým sněmem přijatý o úpravě učitelských platů.

Deputace učitelů ve Vídni. Do poslanecké sněmovny dostavila se deputace obou zemských učitelských spolků z Čech, v níž mezi jinými byli také pánové Rašín a Rudolf, aby vyžádala si urychlení sankce zemského zákona, schváleného českým sněmem, o zvýšení platů učitelských. Deputace dostavila se nejdříve do parlamentní komise českého klubu, která právě zasedala. Dr. Pacák prohlásil deputaci, že mladočeský klub pokládá to za svoji čestnou povinnost pracovat k tomu, aby tato záležitost byla co nejdříve vyřízena. Deputace odebrala se potom, pro-

*) Psáno pro brněnskou útulnu ženskou v Otnicích dne 17. října 1901.

vážena drem. Pacákem, drem. Kurzem a německým poslancem Holzsteinem k ministerskému předsedovi, který především prohlásil zprávy, jakoby tento zákon byl vládou vrácen zemskému výboru českému, za bezpodstatné a ujistil deputaci, že vláda buďto koncem listopadu nebo počátkem prosince předloží zákon ke schválení. Potom šli deputanti k ministru Hartelovi, který se vyslovil v témž smyslu. Vyhledali na konec ministra financí Böhmbawerka. Tento prohlásil, že by byla záležitost ta dávno už bývala vyřízena, kdyby se byla našla úhrada pro zvýšení platů. Tato úhrada je předmětem vyjednávání mezi zemským výborem království českého a ministrem financí Böhmbawerkem a očekává se, že vyjednávání o této úhradě bude co nejdříve skončeno, načež nebude proti schválení tohoto zákona prazádných námitek.

Na schůzi delegátů spolku učitelských v Brně 2. listopadu sjednán byl kompromis mezi dosavadním vedením a učiteli pokrokovými. Předseda p. Slaměník zůstal a ve výboře má každá strana polovici členů.

Naše osnovy zákonů dosud neschválené. Poslanec dr. Šílený zakročil u ministra vyučování v záležitosti potvrzení zákonů moravským sněmem přijatých o počítání let podučitelských do kvinkvenálek a o disciplinárním řádu. Zákon o počítání let podučitelských bude co nejdříve předložen s návrhem, aby mu byla udělena sankce. Osnova o řádu disciplinárním leží ještě u moravského místodržitelství, které o ní má podati dobrozdání.

Po volbách v Čechách přináší »Školský Obzor« toto srovnání: Německý lid — německé učitelstvo. Německý lid má v zemském sněmu $\frac{2}{5}$ mandátů z kurie městské a venkovské. Německý lid vyslal z toho menšího počtu 6 učitelů. Německý lid volil své učitele imposantním počtem; dostali poslanci učitelé: 1. Hofmann v Karl. Varech 1047 hl. 2. Kasper 1127 hl. 3. Legler v Liberci 1300 hl. 4. Vollgruber v Budějovicích 2139 hl. 5. Müller 446 hl. 6. Schreiter zvítězil v užší volbě. (Z dalších šesti propadlých dostal na př. Lipka 1454 hlasů). Český lid — české učitelstvo. Český lid má v zemském sněmu $\frac{3}{5}$ mandátů lidových. Český lid nevyslal z toho většího počtu ani jediného učitele. Český lid dal svému učitelstvu směšně malý počet hlasů. Dostali jen učitelští kandidáti poslaneckví: 1. Macháček 835 hl. 2. Rašín 753 hl. 3. Jindra 732 hl. 4. Engelmann 725 hl. 5. Tuček 309 hl. 6. Beneš 308 hl. (Počet hlasů pro dalších šest propadlých je hanba uvádět). **Srovnání.** Kandidovalo 12 německých, 12 českých učitelů; prošlo 6 německých, o český. Němečtí učitelé zvítězili proti silným protivníkům: Hofmann proti profesorovi vídeňské techniky dru. Fournierovi; Legler proti Schönererovi (!), Vollgruber proti dru. Zátkovi; čeští učitelé podlehl i politickým nulám. Německý lid nevolil svého Alf. Štastného, Albla; český lid poslal do sněmu několik přívrženců Štastného. Německé učitelstvo si vychovalo zdatné voličstvo. České učitelstvo i po děsné porážce píše povídkové úvodníky do »Českého učitele« a organisovaná »Beseda Učitelská« má místo zprávy o volbách článku o českých spojitelných v Italii. —

Okresní konference učitelská v Krakově (okres městský) zvolila deputaci, jež má se odebrat k Dru. Bobrzyńskému žádat ho, aby jako znalec strastí učitelstva, byl přimluvcím jeho ve sněmě při zamýšlené úpravě hmotných poměrů.

Umění v životě dítěte. V Lipsku byla 5. října otevřena výstava »Umění v životě dítěte«. Účelem výstavy jest předvésti knihy obrázkové a obrazy, jež odpovídají nyní se vzdávajícímu směru ve výchově dětí k porozumění krásnu a k radosti z umění. Vystaveny jsou obrazy německých, francouzských a anglických mistrů a nakladatelů, zvláštní exposice věnována je Japanu. Staří mistři vedle posledních let přítomnosti svorně se řadí k zajímavému celku poučné výstavy.

Ukázky z učitelských časopisů. »Klerikalismus to je, který chce pomocí chápadel své organisace ovládnout a pohltit učitele a školu moderní. A tedy jedná proti intencím svého stavu ten, kdo účastní se všelikých klerikálních ovací, hostin farských a pod. Netvrdím, že by staré vedení Ústředního spolku proti kle-

rikalismu nebojovalo, ale boj ten byl slabý^{*)} proti mohutnici rozpinavosti klerikálních snah. Učitelstvo pokrokové chce vésti boj intensivní, vytrvalý, systematický a vědecký; proti názoru musí býti postaven zase názor. Lid musí přijíti k poznání, že starý názor nemůže obstáti před novými vědecko-filosofickými poznatky. A při tom stojí v závorce známé pokrytectví: »Boj proti klerikalismu není bojem proti náboženství. (Příloha Komenského dne 18. října 1901. Str. 66o.) — Jsme otroci, loutky cizí vůle, úplně nesamostatní, protože bezbranní, protože se ani nechceme brániti. (Školský Obzor dne 29. října 1901. Str. 1.) — »Naše organisace? Jest jen na papíře v učitelských listech, v učitelských schůzích. Nalháváme sobě i veřejnosti, že tvoříme pevně semknutý šik několika tisíc bojovníků, zatím však jsme stádo, které běží bez cíle brzo sem, brzo tam, honící se brzo za tím, brzo za oním heslem, bloudící bezmyslenkovitě brzo za tím, brzo za oním vůdcem.« (Školský Obzor dne 29. října 1901, str. 1.)

Jak Selské Noviny pana Alfonsa Štastného píší o učitelstvu. Dnes vychází na jevo, co mají sedláci od pánů učitelů k očekávání; jenom nepřátelství, neboť všude se stavěli proti nám, agrárikům. Města, městyse a učitelstvo stály proti nám, sedlákům a šly s mladočechy. To nám ostaniž v paměti. Vášeň strannická šla u učitelů tak daleko, že nechali všechny ohledy stranou a stavěli se i proti těm, jimž měli své postavení co děkovat. Tak jednali vychovatelé našich dítek! Tak je učí hlavně ctnosti lidské: vděčnosti. Socialisty jsou, troufalci jsou, nevděčníky jsou. Jestli jejich vychovanci budou tací, jakými jsou oni, tož budeme míti z dítek svých veliké radosti. — Soudíme, že takhle to asi sotva bude moci býti. Aby jsme se s učiteli svých dítek potýkali na poli politickém, to věru nebude dělat dobrotu. Učitel náleží do školy, ne na bojiště politické. Ta shoda mezi rodiči dítek a učitelem byla dosud dosti chatrná; k tomu přichází ještě příčiny politické; může něco takového obstát? Toť bychom museli ty naše vesnické školy zavřít a rozbourat, tak jak jsme si je vystavěli. Tak to zkrátka nejde a nepůjde. Buďto budou učitelé považováni za lidi vydržované a placené zemí a pak jim do hospodářství zemského není nic a pak nemají na sněmu co dělat, jelikož se o ně sněm musí postarat, anebo chtějí hospodařit, musí nechat učitelství. Jedno nebo druhé.«

V čem vidí mnohý z učitelů pokrokovost? Na tu otázku odpovídá Škol. Obzor dne 29. října, str. 6. takto: »Odebírá-li na dluh některý pokrokový list a hází-li při pivě a kartách boucharonskými frázemi, při čemž každou chvíli se dušuje, že on je učitelem pokrokovým. Ideálem dobrých 50 procent učitelstva jsou ještě nyní karty, pivo a fajfka!«

Skutečně bílá vrána. S potěšením registrujeme zprávu, která svědčí, že jest na českém venkově obec, kde je zrušen školní plat, kde dvěma učitelům a industr. učitelce platí se příspěvky na byt ročně 200 K, kde přispívá se učitelstvu na palivo, kde chudým žákům na školní potřeby se dává 50 K, na učebné pomůcky 20 K, na knihovnu učitelkou 20 K, na žákovskou 12 K, v obci té zřízena nadace, z jejíž úroků opatřuje se chudému žactvu v zimě polévka. Aby docházka školní netrpěla, bylo postaráno o opatrovnu pro děti dělnické. Každoročně o vánočních svátcích bývá poděleno obuvi, prádlem, šatstvem více než 100 dětí chudých. Majitel velkostatku svým nákladem dal postaviti školu; rozumí se samo sebou, že nebyl to žádný plnokrevný šlechtic český, ale Němec dr. Faltys z Trutnova, majitel velkostatku v Krop. Vrutici na Mladoboleslavsku. I my se zasílatelem této zprávy vroucně si přejeme: Kéž by všude dbali školy a svého učitelstva tak jako v malé Krop. Vrutici.

Škola našeho venkova.

Ze života ministra dánského Christensena Stadila. Nedávno navštívil ministr obec, v níž před krátkou dobou sloužil jako učitel a ředitel kůru. Byla právě neděle a učitel nastupující i odstupující nebyli ve službě, takže nebylo nikoho, kdo by v chrámě obstaral zpěv a hudbu. — Přítomný ministr ujal se té práce a obstaral církevní službu, jak to činil, dokud býval učitelem.

^{*) Že byli učitelé, kteří se stali členy katolického spolku, z jednot potupně vylučování — to je málo? Mají být snad otráveni?}

Heslo „Pryč od Říma“ posoudil jistý pastor ze Slezska dle »Těšínských Novin« takto: »V této celé agitaci nevidím nic, než jednu z oněch chorob časových, které časem se mezi národy vyskytnou, aniž bychom pravou příčinu jejich uhodli. Nás kněze evangelické ten přírostek nových souvěrců nijak netěší, tím méně se jimi budeme kdy chlubit; nebo lidé, kteří jej propagují, nejsou žádnými křesťany dle našeho pojmu, jsou to lidé, kteří provozují s náboženstvím prostý čachr, aby svému nacionalnímu fanatismu zadost učinili. Připadá mi ten přírostek souvěrců, pak-li je tak nazvatí mám, jako rmut, který rozvlněná po bouři řeka hospodáři sousedovi na louku nanese, více ji znečišťujíc než zúrodnujíc. Pravda, nám evangelíkům zdá se, že naše náboženství dopřává duchu lidskému více volnosti k bá-dání a rozumovému uspořádání názoru světa, než je tomu u katolictví, ale i tato výhoda má své dobré i zlé stránky. Než hlavní jest, aby člověk, mění-li svou víru, činil tak z ryze náboženského přesvědčení a zanícení. V protiřímském však hnutí Wolfiánů nevidím žádného ducha našich evangelických reformátorů, nýbrž jen politické třeštění velikostí němectva zblázněných lidí.«

Výsledek zápisu do českých obecných škol v Brně. Na českých obecných školách v Brně zapsáno bylo celkem 1270 chlapců a 1225 děvčat, dohromady 2495 žáků a žákyň. Loni zapsáno bylo 1230 chlapců a 1162 děvčat. Je tedy letos přírostek o 40 chlapců a 63 děvčat; dohromady o 103 děti více. Do cvičných škol mužského paedagogia zapsáni byli 104 chlapečci a do školy měšť. 116 chlapců. Na ženském paedagogiu zapsáno bylo do cvičných škol 79 děvčat a do měšť. školy 118 děvčat. V obou těchto ústavech jest počet obmezen. Dohromady bylo zapsáno 2912 dětí. Do škol německých obecných, měšťanských a vyšší dívčí školy zapsáno bylo celkem 10.264 dětí proti loňsku 9866 dětí. Jeví se tedy přírostek 398 dětí. Na českých školách obec Brněnská provozovala přísnou kontrolu obecními radními, aby žádné dítě, jehož rodičové v Brně nebydlí, přijato nebylo. Za to ale na školách německých šmahem přijímaly se děti i z obcí venkovských.

Z české university v Praze. Dle výkazu ze soboty zapsáno bylo na zimní semestr 1901—1902 na theologické fakultě 124 posluchači řádní a jeden mimořádný, na fakultě právnické 1554 posluchačů řádných, 181 mimořádných; na fakultě lékařské 281 posluchačů a 4 posluchačky řádné, 9 mimořádných a 6 hospitantů; na filosofické fakultě 2569 řádných posluchačů, 19 posluchaček řádných, 113 posluchačů mimořádných, 11 posluchaček mimořádných. Úhrnem 2588 řádných posluchačů, 315 mimořádných a 21 hospitantů, celkem 2924.

V Rusku dle výslovného nařízení cara zachována má býti naprostá rovnoprávnost ve věcech studijních mezi posluchači a posluchačkami vysokých škol.

Drobnosti. Dr. de Lostra, vynikající protestantský pastor v New - Yorku přistoupil ku katolické církvi. Jeho příkladu následovalo na sto protestantských rodin. — Za šňupavý tabák utrženo bylo roku 1899 4 miliony 473 tisíc 429 korun. — Na německé školy v Cařihradě věnuje stát ročně 50.000 zl., české škole vídeňské ani krejcaru. Ani právo veřejnosti škole té propůjčiti nechce! — Náklad na školy ve Finsku všecek se hradí, jen chudším obcím nebo na nové útvary školní a na školy střední nebo odborné dává se příspěvek státní.

Časopisy a knihy redakci zaslané:

Český Jinoch. Časopis pro dospělejší mládež českoslovanskou. Red. prof. V. Müller. Roč. VII. č. 2. Jestliže jsme již na prvé číslo tohoto našeho časopisu pro mládež upozornili a jej vřele doporučili, musíme tak učiniti tím více po prohlédnutí čísla druhého, které obsahem i obrazem stojí na roveň s prvním číslem. Vedle pokračování v minulém čísle počatých prací P. S. Colomy povídky: »Petr Hrdina«, v níž vystižen dokonale věk jinošský a přírodov. článku prof. J. Kosiny »O stěhování ptactva«, jest tu dojemná pověst A. Velhartického »Ballada o slzách«. Mimo to jsou tu kratičké, ale obsažné články vychovatelské »Říjen, měsíc sv. růžence«

a »Aforismy«. Z obrazové výzdoby nalézáme tu zámek brandýsský jako přílohu, znamenitý obrázek E. H. Landseera »Nerovní přátelé«, sochu J. Zemana »Nástup« poučné ilustrace. Jak se cestovalo začátkem XIX. stol. a »Trh v Damašku«. Myslíme, že obsah ten doporučuje »Čes. Jinocha« sám sebou. Doufejme, že zvláště pp. professoři, katechetové a učitelství všimnou si Č. J. a vřele ho doporučí. Roční předplatné 1 kor.

Václava Kosmáka *Sebrané spisy*. Díl IV. V Brně, 1901. Tiskem a nákladem papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských.

Jen s největšími oběťmi podařilo se Katolickému spolku českého učitelstva na Moravě založiti si svůj časopis »Vychovatelské Listy,« proto prosíme snažně, aby v zájmu dobré věci předplatné nám bylo co nejdříve zasláno, kde se tak dosud ještě nestalo.

Administrace.

Učitelská Zádruha na Moravě

zapsané společenstvo s obmezeným ručením
se sídlem **v Hulíně,**

přijímá vklady na spořitelní knížky a úrokuje je 4⁰/₀.
C. k. daň důchodkovou platí spolek sám, aniž by ji vkladatelům srážel.

Poskytuje zápůjčky svým členům na směnky a dluhopisy na 5¹/₂⁰/₀ za velmi příznivých podmínek.

K zasílání peněz poštou vydá »Zádruha« na požádání složní listy poštovní spořitelny.

Kdo pomoci potřebuje, ať obrátí se s celou důvěrou na starostu spolku p. **Jana F. Kořínka**, správce školy v Částkově u Uh. Brodu.

K dotazům budiž přiložena
známka 20 hal. na odpověď.

Představenstvo.

Raďte doporučovati mezi svými známými „Vychovatelské Listy.“

»Vychovatelské Listy« vycházejí dvakrát za měsíc (5. a 20.)

Předplatné na rok obnáší 6 K.

Redakci vede Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích. — **Administrace:** Marie Chytilová, učitelka v Brně, Veselá ulice č. 13, posch. II., dvéře 10.

Nákladem spolku Katolických učitelů na Moravě.

Rukopisy, pak časopisy a knihy k posouzení a doporučení raďte zaslati Al. Adamcovi, učitelu měšť. školy v Ivančicích.

Všecky příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.